

Spengler és A Nyugat alkonya

2016 január 26. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Nyolcvan évvel ezel?tt halt meg Oswald Spengler, korának kimagasló német történelemfilozófusa.

Leghíresebb munkája, A Nyugat alkonya 1918-ban, az els? világháború után jelent meg, mintegy próféciaként, el?revetítve a huszadik század kegyetlen évtizedeit.

A könyv a maga nemében kuriózumnak számított a kortárs filozófiai körökben, mivel történelemszemlélete radikálisan eltért az addigi filozófiai történelemértelmezésekt?l, amelyek azt vallották, hogy a történelemnek van egy végs? célja, egy küldetéstudata és egy egységes, nem ciklikus (lineáris) vonulata. Spengler mindezzel szemben azt állította, hogy a történelem egy olyan folyamat, amelyben a kultúrák céltalanul, összevissza növekednek, mint virágok a réten, és a nyugat-európai kultúra csak egy a sok közül. Ez a véletlenszer?ség, amelyet kritikusai a kultúrák „biologizálásának” tartottak, fontos szerepet játszott Spengler kultúraelméletében, amely szerint a kultúrák mint biológiai organizmusok születnek, öregszenek és a végén elpusztulnak, mint minden, ami él.

A kultúra és a civilizáció spengleri értelmezése szerint a kultúra felfogható mint egy szoftver, a civilizáció pedig mint egy hardver. A szoftver mozgatja, élteti a hardvert a négy évszakos ciklusokon keresztül, de mikor elenyészik, a hardver, azaz a civilizáció megmarad, de már úgymond lélek nélkül, automatikus üzemmódban. Ez az alapja a híres spengleri ciklusnak, ahol a kultúrák a négy évszak függvényében (tavasz, nyár, ?sz és tél) élik úgymond életüket.

A tavasz a nyugati kultúra eposza, h?speriódusa volt, amikor hatalmas ókori birodalmak születtek, és a városállamok kivételével a vidék volt a kultúra mozgatórugója. A nyár eljövetelével belépünk a középkorba, megalakulnak az els? városok, de a város és a vidék közötti kapcsolat még szoros. Ez a reneszánsz, a megújhodás kora, ahol a nyugati kultúra olyan óriásai, mint Shakespeare, Da Vinci, Petrarca vagy Michelangelo alkotnak remekm?veket. Az ?sz hozza az els? szakadást a kultúrán belül. Habár a m?vészet és a kereskedelem fénykorát éli, megjelennek az els?, hanyatlásra utaló jelek is.

A nagyvárosok elszakadnak a vidékt?l, a filozófia pedig a felvilágosodás égisze alatt a vallás ellen fordul. Végezetül a tél beálltával megjelennek a világvárosok, a megapoliszok, magukban hordozva az iparosodás örök veszteseit, a proletárokat, pesszimizmus és csüggedtség fogja el az embereket, a politika egyre agresszívebbé válik, és a nyugati kultúra megfagy. Jellegzetességeit immáron örökre elvesztve civilizációvá válik. Példa erre Kína és India, ahol a civilizációk fennmaradtak ugyan, de megsz?ntek a kulturális ciklusok. A kulturális ciklusok voltak azok, amelyek ezen civilizációk arculatát kialakították. Kínában a dinasztiarendszert, Indiában a kasztrendszert.

Spengler kultúrakoncepciója sok mindenben hasonlít Hegel államfogalmára, mert az emberi aktivitás és a céltudatosság mindkét esetben organikus egységet formál. De amíg Hegelnél ez az egység végs? soron a történelem egymást követ? korszakainak eljövetelét jelzi, addig Spenglernél ez az organikus folyamat csupán hasonmása egy növény vagy bármilyen állat életciklusának. Spengler értelmezésében a vadon n?tt kultúrák között semmiféle átjárhatóság nem létezhet, és az adott kultúrák nem keveredhetnek a közeli kultúrákkal, vagy ha igen – és ez most az európai jelen ismeretében nagyon fontos –, csakis er?szak árán. A filozófus itt a mexikói, a maja kultúra elpusztítására utal, amikor úgy fogalmaz, hogy a spanyol hódítás olyan volt, mint amikor valaki egy napraforgómez?n sétálgatva letépkedi a növények fejét.

Spenglert sokat támadták konzervatív vagy éppen reakciósnak tartott nézetei miatt. S?t még azzal is megvádolták, hogy a nácik felemelkedéséhez ? szolgáltatta az intellektuális muníciót. Egy dolog azonban biztos: Hitlert szívb?l utálta, mert, ahogy elhíresült mondása tartja, Németországnak egy h?sre, és nem egy h?stenorra van szüksége az operaházból. Spengler tézisei id?vel érdektelenné váltak, és csak a második világháború után nyertek új értelmezést, amikor Kelet-Európában a Szovjetunió próbált egy rendkívül er?szakos szellemi gyarmatosítást végrehajtani az általa megszállt országokban, így Magyarországon is. De az orosz csapatok kivonulásával jóformán egy csapásra megsz?nt és köddé vált a fels?bbrend?nek tartott orosz kultúra ethosza.

A Nyugat alkonya azonban a jelenlegi népvándorlási hullámokat tekintetbe véve nem vesztett jelent?ségéb?l, s?t újra felértékel?dni látszik. Samuel Huntington, aki egyben kiváló Spengler-tanítvány is volt, már évtizedekkel ezel?tt figyelmeztetett a liberális multikulturalizmus veszélyeire, amikor azzal érvelt, hogy az utóbbi végzetes lehet a nemzetállamiságra, és megmérgezheti egy ország lelkét. Spengler azért annyit elismert, hogy egy bizonyos szintig az egyik kultúra képes befolyásolni a mellette létez?t, de ez a befolyás, figyelmeztetett, gyakran csak er?szak útján jön létre, amely hosszú távon az anyakultúra végzetét is jelentheti. Érdemes még megemlíteni, hogy Spengler bizony az arab kultúrákkal is foglalkozott, amelyeket olyan misztikus jelenségként írt le, ahol, mint egy barlangban, a fény örökké harcol a sötétség ellen.

A kultúrák véletlenszer?ségének az elmélete még jóval a filozófus halála utáni tudományos elméletben, nevezetesen a kvantumfizikában is tetten érhet?, de ez természetesen csak a véletlenszer?ségnek köszönhet? és nem annak, hogy a fizikusok között bárki is behatóan tanulmányozta volna Spengler elméletét. Ha viszont egy

szkeptikusabb hozzáállással elemezzük újra munkáit, akkor, helyet adva a jelen fejleményeinek, jóval komorabb összképet kapunk Európa jöv?jét illet?en. A keresztény kultúrkör, amely páratlan a világtörténelemben, most komoly megpróbáltatásnak veti alá magát, a létéért kell megküzdenie egy kifejezetten ellenséges, saját magán kívül mást el nem ismer? muzulmán kultúrával szemben, amely nem ismeri az asszimiláció fogalmát, és saját eszmevilágát próbálja mindenáron elterjeszteni.

Mit mondana ma erre Spengler? Valószín?leg azt, hogy az európai kultúra utolsó ciklusát, a telet éli most, és pusztulása biológiailag törvényszer?. De ezeket a sorokat nyolcvan évvel ezel?tt vetette papírra. A Nyugat akkor túlélte saját alkonyát, és remélhet?leg minden erejével azért fog küzdeni, hogy túlélje a jelent is. Mert ha erre nem lesz képes, akkor civilizációként sem létezhet tovább – legfeljebb lélektelenül.

Szabó László Zoltán

A szerz? politológus

www.magyaridok.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló